

**Київський національний торговельно-економічний
університет**
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

ПРОГРАМА
вступного випробування
з основ держави і права та основ економіки
для здобуття освітнього ступеня магістра

галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування»
спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування»

(за кошти Національного агентства України з питань державної служби)

Київ 2021

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку України гостро стоїть питання забезпечення формування людського потенціалу управління громадянським суспільством, його суб'єктами, державою, територіями, місцевим самоврядуванням, збалансованим оновленням традиційних і розвитком постіндустріальних галузей економіки. Програма вступного випробування спрямована на перевірку базових знань з проблем, необхідних для якісної підготовки майбутніх магістрів спеціальності «Публічне управління та адміністрування».

Програма складається з двох розділів:

1. Основи держави і права.
2. Основи економіки.

Вступні випробування проводитимуться у формі тестування.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Розділ I. ОСНОВИ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Тема 1. Основи теорії держави

Основні теорії походження держави і права. Поняття й ознаки держави. Поняття функцій держави. Внутрішні й зовнішні функції держави. Класифікація держав за їхньою формою правління, формою державного устрою, політичним режимом. Держави, що існували на території України. Державний механізм. Державний апарат. Правова держава: поняття та її ознаки, шляхи формування правової держави в Україні.

Тема 2. Загальне поняття права

Основні значення терміна «право». Право у загальносоціальному розумінні. Право як об'єктивна категорія, його поняття та співвідношення з іншими основними видами соціальних норм. Основні ознаки, властивості, характерні риси права. Зв'язок права і держави.

Суб'єктивне право та його співвідношення з правом в об'єктивному розумінні.

Тема 3. Норми права - поняття та основні ознаки, що характеризують норми права

Структура правової норми: диспозиція, гіпотеза, санкція. Співвідношення структури норм права та структурних частин нормативного акта.

Класифікація норм права та їхніх елементів: за суб'єктами, що їх приймають, ступенем визначеності і способом вираження правил поведінки; правовою природою тощо.

Тема 4. Джерела права

Поняття джерела права, його різні значення. Система джерел (форм) права. Нормативні акти як джерела права та їхня система. Закон як основне джерело права у правовій державі, підзаконні нормативні акти.

Межі дії нормативних актів. Дія нормативного акта у часі; порядок набрання чинності актом; зворотна сила закону. Дія нормативного акта у

просторі; екстериторіальність. Дія нормативного акта за колом осіб; імунітет та його різновиди.

Систематизація законодавства: поняття, форми.

Тема 5. Система права

Поняття системи права. Поняття галузі права. Предмет, метод та юридичний режим регулювання як класифікаційні підстави галузевої систематизації правових норм. Основні галузі права та загальна характеристика їхнього змісту та джерел: конституційне, цивільне, трудове, адміністративне, фінансове, сімейне, земельне, кримінальне, 12 цивільне процесуальне, господарсь-ке процесуальне, кримінально- процесуальне.

Система права та система законодавства, комплексні галузі права. Підгалузі права та правові інститути. Правотворення як процес самоорганізації права.

Тема 6. Реалізація права

Поняття, форми та способи реалізації норм права. Взаємозв'язок норми права та правовідносин. Поняття та структура (елементи) правовідносин: учасники, їхні суб'єктивні права та обов'язки, об'єкт правовідносин. Юридичні факти.

Застосування права як форма його реалізації. Стадії процесу застосування норм права.

Поняття тлумачення норм права. Види і способи тлумачення права.

Тема 7. Поняття законності і правопорядку.

Правопорушення та юридична відповідальність. Поняття законності, правопорядку, суспільного порядку та дисципліни. Гарантії законності.

Правова культура: зв'язок із загальною культурою. Види правової культури. Професійна правова культура спеціалістів торговельно-економічного профілю.

Правомірна поведінка і правопорушення. Правопорушення як підстава юридичної відповідальності. Склад правопорушення, зміст його елементів. Види правопорушень. Загальне поняття юридичної відповідальності. Мета і принципи юридичної відповідальності. Основні види юридичної відповідальності.

Тема 8. Конституційне право – провідна галузь національного права України

Поняття конституційного права. Характеристика суспільних відносин, що складають предмет конституційного права України. Метод конституційного регулювання. Система конституційного права України. Основні інститути конституційного права. Джерела конституційного права України. Поняття «конституція».

Тема 9. Органи державної влади і місцевого самоврядування

Загальні засади органів державної влади і місцевого самоврядування. Правовий статус Верховної Ради України. Президент України. Кабінет Міністрів України та інші органи виконавчої влади. Прокуратура України. Судова система України. Конституційний Суд України. Місцеве самоврядування.

Тема 10. Поняття цивільного права та цивільно-правових відносин

Поняття цивільного права. Цивільно-правові відносини: майнові відносини, особисті немайнові відносини. Метод цивільно-правового регулювання. Об'єкти цивільно-правових відносин.

Джерела та система цивільного права. Відносини власності: поняття та зміст права власності. Види форм власності.

Тема 11. Суб'єкти цивільного права

Суб'єкти цивільного права. Громадяни (фізичні особи), їхні основні юридичні властивості як суб'єктів цивільно-правових відно- син. Поняття і зміст цивільно-правової правоздатності і дієздатності громадян: повна, неповна, часткова. Обмеження дієздатності. Визнання громадянина недієздатним.

Спеціальна правосуб'єктність юридичних осіб. Органи юридичних осіб. Порядок виникнення, реорганізації та ліквідації юридичних осіб.

Тема 12. Цивільні правочини. Представництво в цивільному праві

Поняття та класифікація (види) правочинів. Умови дійсності правочинів. Форма правочинів: усна та письмова, їхні різновиди. Правові аспекти додержання відповідної форми правочинів.

Визнання правочину недійсним та правові наслідки виконання недійсного правочину. Реституція та варіанти вирішення питання про її застосування. Застосування реституції до конкретних випадків порушення умов дійсності правочинів. Види недійсних правочинів.

Поняття представництва. Сфера та межі дії представництва (представника). Підстави, за яких виникають повноваження з представництва. Доручення. Форма і строк доручення. Передоручення. Припинення доручення. Наслідки скасування доручення.

Тема 13. Zobov'язальне право

Поняття цивільно-правового zobov'язання. Суб'єкт, предмет та підстави виникнення zobov'язань. Цивільно-правовий договір як підстава виникнення zobov'язань. Види zobov'язань (договорів). Процес (порядок) укладання договору. Загальні умови виконання zobov'язань.

Способи забезпечення виконання zobov'язань: неустойка, застава, порука, завдаток, гарантія, притримання.

Припинення zobov'язань, способи припинення zobov'язань.

Поняття, підстави та умови відповідальності за порушення zobov'язань. Види цивільно-правової відповідальності.

Тема 14. Основи сімейного права України

Загальна характеристика сімейного права як галузі права. Джерела, система та завдання сімейного права України.

Порядок і умови укладання шлюбу. Особисті та майнові права і обов'язки подружжя. Припинення шлюбу. Недійсність шлюбу.

Особисті права та обов'язки батьків і дітей. Права батьків і дітей на майно. Аліментні обов'язки батьків і дітей та інших членів сім'ї і родичів. Усиновлення (удочеріння).

Тема 15. Характеристика трудових правовідносин

Поняття трудового права та трудових правовідносин. Характе- ристика суспільних відносин, що формують предмет трудового права України. Особливості методу трудового права України. Джерела трудового права. Колективний договір як джерело та інститут трудового права: поняття, зміст та порядок укладання.

Поняття та умови трудового договору і порядок їхнього встановлення. Порядок укладення трудового договору; документи, що необхідні для прийому на роботу. Форма трудового договору. Види трудових договорів; контракт як різновид трудового договору.

Види (типологія) змін трудових правовідносин. Умови, за якими визначається характер змін трудового договору. Переведення працівника на іншу роботу. Переміщення працівника на інше робоче місце. Продовження роботи в нових істотно змінених умовах.

Тема 16. Припинення трудових правовідносин

Поняття та класифікація підстав припинення трудового договору. Загальні підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Розірвання трудового договору з ініціативи власника підприємства, установи, організації або уповноваженого ним органу. Розірвання трудового договору з ініціативи органів, що не є стороною договору. Порядок звільнення.

Тема 17. Правове регулювання робочого часу і часу відпочинку

Поняття робочого часу. Робочий день. Види робочого часу. Скорочений робочий час, неповний робочий час. Режим та облік робочого часу. Види режиму робочого часу. Види робочого тижня. Робота за змінами. Графік змінності. Ненормований робочий день. Робота в нічний час. Понаднормові роботи.

Поняття та види часу відпочинку. Щоденний та щотижневий відпочинок. Святкові і неробочі дні. Відпустки: поняття та їх види. Щорічні відпустки. Інші види відпусток.

Тема 18. Трудова дисципліна, дисциплінарна та матеріальна відповідальність

Поняття і зміст трудової дисципліни. Трудова дисципліна, внутрішній трудовий розпорядок як особлива частина правопорядку. Нормативні акти, що регулюють внутрішній трудовий розпорядок і трудову дисципліну. Основні обов'язки працівників. Стимулювання за трудовим правом. Заходи заохочення. Інші заходи стимулювання, переваги і пільги. Заохочення за особливі трудові заслуги.

Дисциплінарна відповідальність. Система заходів впливу, що застосовується до порушників трудової дисципліни. Підстави дисциплінарної відповідальності. Дисциплінарний проступок. Кваліфікація дисциплінарних проступків. Дисциплінарні стягнення. Порядок накладання дисциплінарних стягнень.

Поняття підстави і умови матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації. Відмінність матеріальної відповідальності від майнової цивільно-правової відповідальності. Види матеріальної відповідальності та особливості їх застосування. Порядок визначення розміру шкоди і покриття шкоди, заподіяної працівником.

Тема 19. Правове регулювання трудових спорів

Трудові спори: поняття і класифікація. Комісії з трудових спорів: їхня організація та компетенція. Порядок розгляду трудових спорів у комісіях з

трудових спорів. Порядок прийняття, оскарження та виконання рішення комісії з трудових спорів. Розгляд трудових 16 спорів у суді. Справи, що підлягають безпосередньому розглядові в суді. Колективні трудові спори та порядок їхнього вирішення.

Тема 20. Адміністративна відповідальність та інші заходи адміністративного примусу

Державне управління (здійснення виконавчої влади) як державно-правова категорія та його місце в системі соціального управління. Поняття адміністративно-правових відносин та адміністративного права.

Адміністративний примус у системі методів державного управління. Адміністративно-деліктне право як підгалузь адміністративного права. Адміністративна відповідальність як вид юридичної відповідальності. Підстави адміністративної відповідальності. Характеристика адміністративного правопорушення. Види адміністративних стягнень та їхній зміст. Система адміністративних правопорушень. Органи, що розглядають справи про адміністративні правопорушення.

Тема 21. Загальні поняття кримінального права та кримінальної відповідальності

Поняття і структура кримінального права. Підстави кримінальної відповідальності. Поняття злочину, характеристика складу злочину як його юридичного вираження. Об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона злочину. Обставини, що виключають суспільну небезпеку і протиправність діяння (необхідна оборона, крайня необхідність). Стадії розвитку умисного злочину. Співучасть у злочині. Покарання, його мета. Види покарань. Обставини, що пом'якшують відповідальність. Обставини, що обтяжують відповідальність.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

Зародження економіко-теоретичних знань. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Меркантилісти. Фізіократи. Класична політична економія. Марксизм. Маржиналізм. Неокласичний, кейнсіанський та інституціонально-соціологічний напрями, неокласичний синтез. Сучасні напрями, школи і течії економічної теорії (західний мейнстрим, неортодоксальна економічна теорія). Розвиток економічної думки в Україні.

Предмет економічної теорії та еволюція його визначення. Складові сучасної економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія. Економічне мислення, його види та роль у розумінні економічного життя суспільства.

Економічні закони, принципи і категорії. Система економічних законів. Методологічні аспекти пізнання, механізму дії та використання економічних законів.

Методи пізнання економічних процесів і явищ. Діалектика як метод наукового пізнання. Загальні та спеціальні методи наукового пізнання та їх використання. Функції економічної теорії.

Місце економічної теорії в системі економічних наук. Економічна теорія та економічна політика. Економічна теорія як основа економічної політики. Основні напрями, пріоритети, методи, інструменти економічної політики.

Розвиток економічної теорії на сучасному етапі (лауреати Нобелівської премії П. Самуельсон, Р. Фріш, Я. Тінберген, Дж. Хікс, К. Ерроу).

Тема 2. Економічна система суспільства

Економічні потреби суспільства, їх суть та структура. Тенденції формування сучасної структури потреб. Піраміда Маслоу. Поняття безмежності потреб. Закон зростання потреб та механізм його дії. Благо як засіб задоволення потреб. Економічні та неекономічні блага. Класифікація економічних благ. Проблеми використання закону зростання потреб у процесі виробництва матеріальних благ.

Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація. Суперечності інтересів економічних суб'єктів та форми їх розв'язання. Інтереси і потреби: діалектика взаємозв'язку. Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу.

Економічна система, її сутність та основні структурні елементи. Типи економічних систем. Традиційна економіка.

Економічна система вільного капіталізму. Командно-адміністративна система. Система змішаної економіки. Перехідні економічні системи, їх зміст та основні ознаки.

Основні напрями формування сучасних ринкових відносин. Формування державного і ринкового механізмів регулювання економіки.

Власність як економічна категорія. Суб'єкти та об'єкти. Типи, форми і види власності. Основні тенденції розвитку власності на сучасному етапі. Необхідність різноманітних форм власності в ринковій економіці. Трансформація форм власності в Україні. Роздержавлення. Приватизація. Світовий досвід роздержавлення та приватизації.

Сучасний стан відносин власності в Україні.

Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства

Виробництво як визначальний фактор потреб суспільства та їх розвитку. Зміст і структура суспільного виробництва. Матеріальне та нематеріальне виробництво, їх сутність і взаємозв'язок.

Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Еволюція товарного виробництва. Товарне виробництво, умови та причини його виникнення. Проста і розвинена форми товарного виробництва, їх спільні ознаки та відмінності. Товарне виробництво як основа ринкової економіки та його роль в економічному розвитку суспільства.

Ресурси виробництва та їх види. Використання економічних ресурсів. Абсолютна та відносна обмеженість (рідкісність) ресурсів. Межа економічних можливостей.

Економічний вибір. Крива виробничих можливостей. Основні фактори виробництва та їх взаємозв'язок.

Ефективність виробництва, її сутність. Показники ефективності використання факторів виробництва. Продуктивність праці. Трудомісткість. Фондовіддача. Фондомісткість. Матеріаловіддача. Матеріаломісткість. Капіталовіддача. Капіталомісткість.

Основні напрями підвищення ефективності суспільного виробництва. Енергоефективність та екологоефективність економіки.

Соціальна ефективність виробництва та її показники. Рівень та якість життя населення. Індекс людського розвитку.

Взаємозв'язок економічної та соціальної ефективності виробництва.

Тема 4. Теорії товару і грошей

Товар та його властивості. Вартість. Мінова вартість. Споживна вартість та її показники. Специфіка послуги як товару. Інформація як товар. Вартість, корисність, цінність: зміст та сучасні трактування.

Теоретичні концепції виникнення грошей. Сутність грошей. Функції грошей. Історичний підхід щодо функцій грошей. Види грошей: паперові, металеві, кредитні, безготівкові, електронні. Обіг готівкових та безготівкових грошей. Рівняння І.Фішера. Сучасні зміни в грошовому обігу. Закон грошового обігу. Історичний досвід України в створенні національної грошової одиниці.

Внесок лауреатів Нобелівської премії Г. Мюрдаля, Ф. Гаєка та М. Фрідмана у розвиток теорії грошей.

Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки

Об'єктивні передумови виникнення ринку. Поняття ринку та його сучасне трактування. Ознаки, структура та функції ринку. Види ринків. Критерії класифікації ринків та їх структура. Характерні ознаки сучасного ринку.

Тіньовий ринок: причини виникнення, механізм та соціально- економічні наслідки функціонування.

Об'єктивна зумовленість та сутність ринкової інфраструктури. Елементи ринкової інфраструктури. Система ринкових посередників. Держава як суб'єкт ринкового господарства.

Ринковий механізм та його елементи. Сутність попиту і фактори, що його визначають. Закон попиту. Винятки із закону попиту. Крива попиту. Зв'язок між попитом і ціною. Зміщення кривої попиту під впливом дії нецінових факторів. Еластичність попиту.

Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції. Крива пропозиції та її властивості. Зв'язок між пропозицією і ціною. Нецінові фактори зміни пропозиції. Зміщення кривої пропозиції під впливом дії нецінових факторів. Еластичність пропозиції. Взаємодія попиту та пропозиції. Ринкова рівновага, надлишок та дефіцит. Утворення рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва Фактори, що впливають на зміну ринкової рівноваги.

Сутність ціни. Механізм формування і функції ціни. Види цін. Концепція ціноутворення за А. Маршаллом.

Дослідження ринку лауреатами Нобелівської премії XXI століття: Дж. Акерлофом, П. Даймондом та К. Піссаридесем; Е. Ротом та Л. Шеплі; Ю. Фамою та Р. Шиллером.

Тема 6. Конкуренція та монополія

Сутність конкуренції. Місце конкуренції в ринковій економіці. Функції конкуренції. Форми конкуренції. Методи конкурентної боротьби. Типи конкурентної поведінки. Позитивні й негативні наслідки конкуренції.

Ринок досконалої конкуренції. Ринок монополістичної конкуренції. Особливості монополістичної конкуренції. Олігополістичний ринок. Суть олігополії. Олігополія і конкуренція. Олігополія та економічна ефективність.

Монополія та типи монополізації. Види монополій. Типи монополій. Організаційні форми утворення монополій. Критерії та межі монополізації економіки. Монопольна влада. Недоліки надмірної монополізації економіки. Економічні наслідки діяльності монополій.

Конкурентна політика і антимонопольне регулювання. Світовий досвід створення антимонопольного законодавства. Сучасні моделі антимонопольної політики: американська та європейська. Методи проведення антимонопольної політики. Антимонопольно-конкурентна політика в Україні.

Дослідження ринкової влади та її регулювання (лауреат Нобелівської премії Ж. Тіроль).

Тема 7. Теорія поведінки споживача

Споживач як суб'єкт ринкових відносин. Суверенітет і раціональність споживача. Основний зміст теорії поведінки споживача. Вимоги та умови визначення споживчого вибору. Уподобання та переваги споживача.

Корисність і попит. Функція корисності. Загальна і гранична корисність. Кількісний (кардиналістський) підхід до корисності. Порядковий (ординалістський) підхід до корисності.

Криві байдужості та їх властивості. Карта кривих байдужості. Криві байдужості різних товарів. Гранична норма заміщення.

Обмеження можливостей споживача. Бюджетні обмеження споживача. Бюджетна лінія та її властивості, нахил бюджетної лінії. Вплив на бюджетну лінію зміни доходу і зміни цін.

Умови рівноваги споживача. Принцип рівної корисності (еквімаргінальний принцип). Розширене бюджетне обмеження. Поведінка споживача у кризових ситуаціях.

Тема 8. Підприємництво та підприємство в ринковій економіці

Суть підприємництва та умови його існування. Концепції підприємництва. Ознаки підприємницької діяльності. Економічні функції підприємництва. Принципи підприємницької діяльності. Види та суб'єкти підприємницької діяльності. Форми підприємництва. Підприємництво і бізнес. Моделі підприємництва. Характеристика інноваційної моделі підприємництва. Новітні форми підприємницької діяльності. Розвиток підприємництва в Україні. Банкрутство. Законодавство про банкрутство.

Підприємство як суб'єкт економічної системи. Організаційно - правові форми підприємств. Соціально-економічна характеристика підприємств. Функції підприємства.

Дослідження лауреатів Нобелівської премії Г. Саймона – дослідження процесу прийняття рішень у межах економічних організацій та Ж. Тіроля щодо впливу репутації на успішність господарювання.

Тема 9. Капітал підприємства, його кругообіг та обіг

Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст та соціально-економічна форма. Капітал як фактор виробництва. Структура капіталу та його обіг. Кругообіг капіталу. Промисловий капітал. Стадії кругообігу і функціональні форми промислового капіталу.

Основний капітал. Фізичне та моральне зношення основного капіталу. Механізм відтворення основного капіталу. Амортизація. Норма амортизації. Амортизаційний фонд як одне з джерел відтворення основного капіталу.

Обіговий капітал. Час і швидкість обігу. Фактори, що впливають на швидкість обігу. Оборотні засоби та їх структура.

Показники ефективності використання основного та обігового капіталу.

Витрати виробництва. Альтернативні витрати. Явні та неявні; внутрішні та зовнішні витрати. Постійні, змінні, сукупні, середні та граничні витрати.

Прибуток: сутність, види. Рентабельність. Норма рентабельності. Економічний та бухгалтерський прибуток.

Мінімізація витрат та максимізація прибутку при різних комбінаціях економічних ресурсів.

Тема 10. Капітал сфери товарного обігу

Сфера обігу та її місце в системі суспільного економічного відтворення. Суб'єкти сфери обігу. Функції сфери обігу. Сфера обігу і внутрішня торгівля. Г. Хемілтон про нову торгову революцію.

Торговельний капітал. Суть, функції та форми торговельного капіталу. Сучасні теорії торгівлі. Взаємозв'язок промислового і торговельного капіталу. Особливості сфери функціонування торговельного капіталу та його структура.

Теорії джерел торговельного прибутку. Торговельний прибуток: сутність, джерела та механізм утворення. Норма торговельного прибутку.

Витрати обігу: особливості, види та джерела відшкодування.

Сучасні форми торговельного підприємництва. Сутність та функції оптової та роздрібною торгівлі. Товарна біржа, торговельні дома, ярмарки, виставки, аукціони: порівняльна характеристика. Інтернет-торгівля. Поняття та особливості електронної торгівлі. Переваги та недоліки електронної торгівлі.

Тема 11. Позичковий капітал

Генезис, сутність, особливості та джерела утворення позичкового капіталу. Функції позичкового капіталу. Поділ прибутку на підприємницький дохід та відсоток. Позичковий відсоток. Норма позичкового відсотка.

Кредит як форма руху позичкового капіталу. Суть та функції кредиту. Форми кредиту: комерційний, банківський, споживчий, міжнародний, державний, іпотечний. Суб'єкти та об'єкти кредитних відносин. Роль і функції кредиту в сучасній економічній системі.

Банківська система як інфраструктурний елемент економіки. Банки, їх види та функції. Центральний банк як головний суб'єкт кредитних відносин. Сучасна грошово-кредитна політика в Україні. Активні та пасивні банківські операції. Банківський прибуток. Позабанківські кредитні установи.

Тема 12. Ринкові відносини в аграрному секторі

Аграрна сфера виробництва та її особливості. Сутність аграрних відносин. Форми господарювання у сільському господарстві: фермерські, кооперативні, державні, змішані. Рентні відносини. Сутність земельної ренти, її види та механізм утворення. Розподіл і використання рентного доходу.

Ринок землі. Попит і пропозиція на землю. Ціна землі.

Агропромислова інтеграція й агропромисловий комплекс. Механізм реалізації аграрних відносин у сучасних умовах. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробника.

Тема 13. Доходи населення, їх формування та розподіл

Доходи, їх види та джерела формування. Сутність та механізм розподілу доходів. Функціональний та персональний розподіл доходів. Форми розподілу доходів за трудові результати та економічну діяльність.

Заробітна плата: сутність, форми та системи заробітної плати. Дохід від кооперативно-колективної та індивідуальної трудової діяльності. Підприємницький дохід. Доходи від власності та рентні доходи. Сімейні доходи, їх структура та використання. Заощадження як необхідний елемент у структурі сімейних доходів. Номінальні та 10 реальні доходи. Диференціація доходів та її межі. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині.

Соціальні аспекти економічних відносин. Рівень та якість життя населення. Прожитковий мінімум. Бідність. Необхідність та сутність системи соціального захисту населення. Основні елементи механізму соціального захисту. Державне регулювання розподілу доходів. Роль держави у забезпеченні соціального захисту в умовах переходу до ринкової економіки.

Тема 14. Суспільне відтворення. Система національних рахунків

Зміст процесу суспільного відтворення. Суспільне відтворення, його види та динаміка. Умови реалізації та відтворення суспільного продукту. Просте, розширене і звужене відтворення. Відтворення національного продукту та національного багатства. Розширене відтворення та шляхи розв'язання екологічних проблем в Україні.

Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва. Роль макроекономічних показників. Основні макроекономічні показники: національний обсяг виробництва, загальний рівень цін, зайнятість. Валовий внутрішній продукт (ВВП) та валовий національний дохід (ВНД). Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Характерні ознаки ВВП. Визначення кінцевої і проміжної продукції, доданої вартості. Подвійний рахунок та його виключення. Структура та динаміка ВВП в Україні. Чистий національний продукт (ЧНП) та чистий національний дохід (ЧНД). Валовий національний наявний дохід (ВННД).

Обчислення реальних обсягів: номінальний та реальний ВВП. Поточні та постійні ціни. Темп зростання та темп приросту реального ВВП. Індекс цін та дефлятор.

ВВП та суспільний добробут. Особливості макроекономічних показників. Неринкові операції. Зростання вільного часу. Поліпшення якісних характеристик продукції. ВВП та навколишнє середовище. Тіньова економіка. Методика обчислення обсягів тіньової економіки. Чистий економічний добробут (NEW).

Тема 15. Макроекономічна рівновага та циклічність суспільного виробництва

Сутність сукупного попиту та його структура. Споживчий попит. Інвестиційний попит. Попит держави. Попит закордону. Цінові та нецінові фактори, що визначають сукупний попит. Сукупна пропозиція. Сукупна пропозиція у довгостроковому та короткостроковому періоді. Цінові та нецінові фактори, що визначають сукупну пропозицію.

Взаємозв'язок сукупного попиту та сукупної пропозиції. Рівно- важний обсяг виробництва. Макроекономічна рівновага, її сутність, умови та типи. Теорії макроекономічної рівноваги.

Циклічність як об'єктивна закономірність економічного розвитку. Причини і механізм циклічних коливань. Основні характеристики циклів. Класифікація економічних циклів за тривалістю. Середні і малі цикли. Цикли ділової активності: фази циклу та причини коливань. Довгі хвилі в економіці та їхній вплив на структуру суспільного виробництва.

Економічне зростання, його типи та рушійні сили. Фактори та критерії економічного зростання. Інфляція, її сутність, причини та види.

Інфляція попиту та інфляція витрат. Стагфляція. Соціально-економічні наслідки інфляції. Шляхи та інструменти боротьби з інфляцією.

Зайнятість та відтворення робочої сили. Соціально-економічний зміст і форми прояву зайнятості. Безробіття, сутність, причини виникнення та його види. Закон Оукена. Еволюція теоретичних концепцій ринку праці, зайнятості та безробіття.

Тема 16. Держава та її економічні функції

Необхідність і межі державного регулювання ринкової економіки. Держава як суб'єкт економічної системи. Теоретичні погляди на роль держави в економіці та їх еволюція. Економічні функції держави. Форми, методи та інструменти державного регулювання економіки.

Фінансова система. Суть і структура фінансової системи. Державний бюджет. Місцеві бюджети. Формування доходів і витрат державних та місцевих бюджетів.

Податки. Елементи системи оподаткування. Крива Лаффера. Функції податків: фіскальна, регулююча, стимулююча. Класифікація податків. Бюджетно-податкова система як інструмент економічної політики держави. Необхідність державного регулювання в умовах ринкової економіки. Співвідношення державного і ринкового механізмів регулювання національної економіки.

Внесок лауреата Нобелівської премії Л. Клейна у дослідження економетричних моделей та їхнє застосування в економічній політиці. Дж. Стіглер про дослідження причин та наслідків державного регулювання.

Тема 17. Світове господарство і міжнародні економічні відносини

Сутність та етапи становлення світового господарства. Структура, основні риси та закономірності його розвитку. Інтернаціоналізація господарського життя. Інтеграційні процеси на сучасному етапі. Основні форми міжнародних економічних відносин та види інтеграційних формувань. Міжнародна економічна інтеграція. Інтеграційні зв'язки й механізм міжнародного співробітництва. Головні інтеграційні угруповання світу. Процеси інтеграції у Європі та її форми. Роль транснаціональних корпорацій в інтернаціоналізації суспільного виробництва. Місце Європейського економічного співтовариства у світовій економіці. Перспективи інтеграції економіки України у світову економічну систему.

Міжнародна торгівля та її економічні основи. Міжнародний поділ праці, його принципи і форми. Міжнародна спеціалізація і кооперація виробництва. Особливості поділу праці в сучасних умовах. Теорії міжнародної торгівлі. Протекціонізм і вільна торгівля. Митні та немитні засоби регулювання зовнішньої торгівлі. Всесвітній ринок товарів та послуг. Структура світового ринку. Основні тенденції розвитку світового ринку. Методи конкурентної боротьби на світовому ринку. Міжнародні торговельні організації. Міжнародний рух капіталів. Причини, форми вивозу капіталу. Особливості вивозу капіталу на нинішньому етапі розвитку світового господарства. Наслідки вивозу капіталу. Прямі та портфельні інвестиції. Міжнародні кредити.

Внесок лауреатів Нобелівської премії Б. Оліна та Дж. Міда в теорію міжнародної торгівлі і міжнародного руху капіталу. П. Робін Кругман щодо причин глобальної урбанізації, пов'язаних з міжнародною торгівлею. Нові концепції (І. Валлерстайна, Г. Джереффі, Г. Хемілтона) щодо ролі міжнародних економічних відносин.

Зміст і структура світової валютної системи. Міжнародний валютний фонд. Європейський банк реконструкції та розвитку. Міжнародні валютно-фінансові відносини. Валютні ринки. Конвертованість національних валют. Фіксований і плаваючий курс. Міжнародні валютно-фінансові організації.

Міжнародна міграція робочої сили. Сутність і причини міжнародної міграції робочої сили. Основні напрями міграції. Утворення міжнародного ринку робочої сили.

Тема 18. Економічні аспекти глобальних проблем

Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Глобальні проблеми та шляхи їх розв'язання. Сучасні глобальні проблеми.

Паливно-енергетична та сировинна проблеми. Екологічна криза та форми її прояву. Демографічні проблеми світу та шляхи їх вирішення. Проблема та шляхи скорочення зон зубожіння, голоду і хвороб у світі. Проблеми роззброєння та мирного використання атому. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства.

КРИТЕРІЇ оцінювання знань на вступному фаховому випробуванні для здобуття освітнього ступеня магістра

1. Загальні положення:

Мета фахового випробування – оцінити відповідність знань, умінь та навичок вступників згідно з вимогами програми вступного фахового випробування.

2. Структура екзаменаційного білета:

Екзаменаційний білет з фахового випробування складається з 50-ти закритих тестових завдань.

3. Критерії оцінювання:

Рівень знань оцінюється за 200-бальною шкалою.

- Серед відповідей на тестове завдання вступнику слід обрати одну правильну.
- Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 4 бали, а неправильна – у 0 балів.
- Особи, які отримали менше 100 балів до наступних випробувань не допускаються та участі у конкурсі не беруть.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

До Розділу 1. Основи держави і права

1. Правознавство в тестах і коментарях : навч.-метод. посіб. / С.М. Алфьоров, З.М. Будько, С.В. Ващенко, С.С. Вітвіцький. – Київ : Ін Юре, 2008.
2. Цивільне право України: Академічний курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. : у 2 т. / А.Ю. Бабаскін, Т.В. Боднар, Ю.Л. Бошицький, О.В. Дзера ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; за заг. ред. Я.М. Шевченко. – Київ : Ін Юре, 2013. 24
3. Правознавство : підручник / Г.І. Балюк, В.І. Борисова, М.К. Галянтич та ін. ; О.В. Дзера (відп. ред.). – 10-е вид, переробл. і доповн. – Київ : Юрінком Інтер, 2008.
4. Адміністративне право України : підручник / Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, О.В. Дьяченко та ін. – Київ : Юрінком Інтер, 2012.
5. Болотіна Н.Б. Трудове право України : підручник / Н.Б. Болотіна. – 6-те вид., переробл. і доповн. – Київ : Знання, 2012.
6. Енциклопедія цивільного права України / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України ; Я.М. Шевченко (відп. ред.). – Київ : Ін Юре, 2009.
7. Залипецький М.Т. Правознавство : творчі завдання / М.Т. Залипецький, В.Т. Машіка, Ю.В. Томаш. – Ужгород ; Тернопіль : Ліра, 2009.
8. Крегул Ю.І. Конституційне право України / Ю.І. Крегул. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014.
9. Крегул Ю.І. Основи правознавства / Ю.І. Крегул. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014.
10. Марчук В.М. Теорія держави і права / В.М. Марчук, О.В. Корольков. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013.

11. Шпиталенко Г.А. Основи правознавства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г.А. Шпиталенко, Р.Б. Шпиталенко. – 5-те вид. – Київ : Каравела, 2008.

До Розділу 2. Основи економіки

1.Базилевич В.Д. Макроекономіка. Навч. посібник / В.Д.Базилевич, Л.О.Баластрик.-2-ге вид. доп.-К.; Атіка, 2009.-368с.

2. Внутрішня торгівля України: монографія / А.А. Мазаракі, В.Д. Лагутін, А.Г. Герасименко [та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А.А. Мазаракі. – Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 864 с.

3. Гронтковська Г.Е., Косік А.Ф. Мікроекономіка: Навч.Посіб.- К.:Центр учб. Літ-ри, 2010 – 672 с.

4. Базилевич В. Д. Економічна теорія: політична економія: навч.посіб., 9-е вид. / В. Д. Базилевич. – К.: Знання, 2014. – 710 с.

5. Економічна теорія. Політекономія: Підручник / За ред. В.М. Тарасевича. - К.: Знання, 2012. – 208 с.

6. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С.Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. – Х.: Право, 2016. – 268 с.

7. Костюк В.С. Економічна теорія: Навч. посібник для студентів вищих навч.закладів /В.С.Костюк, А.М.Андрющенко, І.П.Борейко.- К.:Центр учбової літератури, 2009.-282с.

8. Лагутін В.Д., Пронкіна Л.І. Макроекономіка: навчальний посібник. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 268.

9. Семененко В. М., Коваленко Д. І. Економічна теорія. Політекономія. навч. посіб. 2-ге вид. доп. та перероб. – К.: Центр учбової літератури, 2011 – 428 С. 14

10. О. Ястремський, О. Гриценко. Основи мікроекономіки: Підручник. 2-ге видання, перероб. і доповнений. – К.: Знання-Прес, 2007.